

عنوان مقاله: کاربرد روش تحقیق کیفی در مطالعه انحرافات اجتماعی

نویسنده: حبیب احمدی، لیلا نیک پور قنواتی

منبع: مجله علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد ۱۳۸۴ شماره ۵

صص ۱-۱۴

چکیده

- تفاوت پیچیده انحرافات، بزهکاری و جرم موجب گردیده است تا جرم شناسی و جامعه شناسی انحرافات در مطالعه انحرافات اجتماعی نه تنها از دیدگاه های نظری متفاوت ، بلکه از روش های مختلف که در رویکردهای روش شناختی کمی و کیفی وجود دارد، استفاده نماید. این گوناگونی روش ها، فرصت های فراوانی برای ارزیابی و ایجاد پیوند میان روش ها، داده ها و نظریه های تحقیق را فراهم آورده است تا از این طریق اعتبار یافته های تحقیقات در زمینه انحرافات اجتماعی را افزایش دهد.

اعتبار یافته های تحقیقات

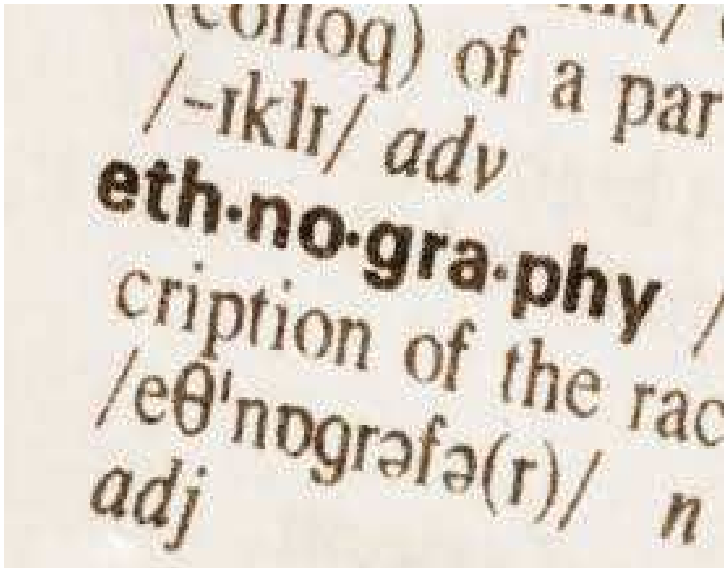
- از دیدگاه «**روش شناسی کیفی**» بزهکاری و جرم می بایست به عنوان کنشگران اجتماعی مورد ارزیابی قرار گیرند. بنابراین ، روش های کیفی در مطالعه انحرافات اجتماعی به دنبال دستیابی به «**نظام معانی**» کنشگران و تفسیر آنها از کنش هایشان خواهند بود. «مشاهده مشارکتی»، «مصاحبه عمیق»، «گروه مرکز» و «قوم نگاری» از روش های کیفی رایج تر در پژوهش های مربوط به انحرافات اجتماعی هستند.

کلید واژه ها:

- روش کیفی انحرافات اجتماعی، مشاهده مشارکتی، مصاحبه عمیق قوم نگاری

مقدمه

- تحقیق کیفی عبارت است از مجموعه فعالیت هایی مانند مشاهده مشارکتی، مصاحبه عمیق، گروه مرکز و قوم نگاری که هر کدام به نحوی محقق را در کسب اطلاعات دست اول درباره موضوع تحقیق یاری می دهند.

کسب اطلاعات دست اول

- سوال اساسی برای موضوع این است که چگونه می توان با به کارگیری روش های کیفی دنیای اجتماعی منحرفین به عنوان کنشگران اجتماعی را از درون درک و فهم نموده در تحقیقات کیفی، روش کیفی مناسب و تکنیک های جمع آوری داده ها برای تحقق اجتماعی با توجه به هدف و سوال اساسی تحقیق با روش تحقیق و تکنیک های جمع آوری داده ها را خاطر نشان کرده اند.

دنیای اجتماعی منحرفین

• وقتی هدف مطالعه اکتشاف و سوال تحقیقاتی مربوط به موضوعات برجسته، الگوها و طبقه بندی در ساختار ذهنی شرکت کنندگان (منحرفین) است، روش های کیفی جمع آوری اطلاعات، مشاهده مشارکتی و گروه مرکز می باشد. در مواردی که هدف مطالعه توصیفی است و مثلا محقق می خواهد وقایع، عقاید، گرایش ها و ساختارها با فرایندهای یک پدیده را وصف نماید، از مصاحبه عمیق و قوم نگاری استفاده می گردد

ساختار
ذهنی

• روش های کیفی در جرم شناسی و جامعه شناسی انحرافات به دنبال دستیابی به کنش «امضای مجرمین» و «بزهکاران» هستند که در این راستا تمرکز بر مبانی ارزشی، عقیدتی و رفتاری کنشگران و تلاش برای درک احساس ، انگیزش و هیجانات آنها ضرورت دارد، این عناصر به عنوان اجزای «نظام معانی» کنشگران، پژوهشگران تحقیقات کیفی را یاری می دهند

- در مطالعه جرم و بزهکاری، تحقیقات کیفی بر اساس «روش شناسی تفسیری» سعی بر شناخت جهان اجتماعی مجرمین و بزهکاران به عنوان کنشگران اجتماعی دارد که از درون درک می گردد. روش شناسی تفسیری در صدد تحلیلی نظام مند از کنش با معنای مجرمین و بزهکاران از طریق مشاهده مستقیم جزئی رفتار آنها در شرایط طبیعی است، برای فهم و تفسیر این که چگونه آنها دنیای اجتماعی خودشان را خلق می کند و به آن معنا می بخشد. بنابراین، در روش شناسی کیفی محقق وارد دنیای نمادین مجرمین و بزهکاران می شود و با فهم نظام معانی و تفسیرهای آنها از کنش هایی که انجام داده اند، پدیده جرم و بزه را فهم می نماید (احمدی، ۱۳۸۴)

- روش های کیفی بر محوریت مفاهیم ارتباط، تفسیر، تفهم و زندگی روزمره انسان ها استوار هستند. در کسب معرفت درباره این مفاهیم از «**جهش خلاق**» استفاده می شود. جهش خلاق فرایندی است برای تولید گزارش های علمی- اجتماعی از زندگی اجتماعی که به وسیله فراهم آوردن مفاهیم آوردن مفاهیم و معانی استفاده شده توسط کنشگران اجتماعی و فعالان در کنش اجتماعی تولید می شود (نیومن، ۱۹۹۴)

ارتباط، تفسیر، تفهم و زندگی روزمره

• بنابراین در پژوهش‌های مربوط به جرم و بزهکاری پژوهشگر با استفاده از روش‌های کیفی نظیر مشاهده مشارکتی، مصاحبه عمیق گروه مرکز و قوم‌نگاری می‌کوشد تا به محیط پیرامون خودآگاهی یابد، دنیای خاص مجرمین و بزهکاران مورد مطالعه را درک نماید، ارزش‌های حاکم در فرهنگ مجرمین و بزهکاران مورد پژوهش را بشناسد و سرانجام به نظام معانی مجرمین و بزهکاران مورد مطالعه به عنوان کنشگران اجتماعی دست یابد، در این مقاله کاربرد روش‌های کیفی در مطالعه بزهکاری و جرم مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

مشاهده مشارکتی، مصاحبه عمیق گروه مرکز و قوم‌نگاری

مبانی نظری موضوع

- جرم و بزهکاری به عنوان ابزار نوعی کنش است که به صورت فردی و جمعی در زمینه یا بستر اجتماعی معین در رویکرد های نظری کمی و کیفی تحقیقات مورد مطالعه اندیشمندان قرار می گیرد. در تحلیل و ارزیابی این نوع کنش دو عنصر انسان و محیط نقش اساسی دارند. بر مبنای اصالت دادن به انسان یا محیط و نوع رابطه بین آنها، تحلیل نظری جرم و بزهکاری و به تبع آن روش شناسی تحقیق متفاوت خواهد بود.

انسان و
محیط

• چنانچه ارتکاب جرم و بزهکاری بر پایه رابطه علی از محیط به انسان، رابطه متقابلی بین انسان و محیط و یا تحت رابطه دیالکتیک توضیح داده شود، تحقیق پیرامون این کنش از مسیرهای متفاوتی عبور خواهد کرد. این مسیرها در واقع تحت روش شناسی ها در علوم انسانی تعیین و تعریف می گردند. علوم انسانی با توسل بر روش شناسی اثباتی، تفسیری و انتقادی اقدام به شناخت واقعیت اجتماعی بر پایه تئوی می نماید. بنابراین تئوری ها که هدایت گر نظری تحقیقات در مسیر های منتج از روش شناسی ها می باشد، ریشه در یکی از این روش شناسی دارد.

اثباتی، تفسیری و انتقادی

- دیدگاه های نظری اندیشمندان که به تحلیل رویدادهای اجتماعی از جمله جرم و بزهکاری می پردازند بر اساس پیش فرض های موجود روش شناسی ها درباره انسان و واقعیت اجتماعی به رویکردهای کمی و یا کیفی تحقیق تقید دارند اگر چه در دوران معاصر ادعای نظری مبنی بر به کارگیری این دو رویکرد در یک فرایند ترکیبی وجود دارد، ولی همچنان این ادعا نیازمند تئوریزه نمودن مباحث خویش تحت یک روش شناسی معین هستند.

- رویکرد کمی تحقیق با اصالت به تجربه و مشاهده پدیده ها سعی در شناخت روابط کلی آماری بین آنها دارد. در حالی که در رویکرد کیفی ضمن اصالت دادن به موارد کیفی و غیر عینی در تحلیل کنترل های انسانی، سعی در شناخت سیستم معانی و چگونگی تفسیر انسان از محیط می باشد.

اصالت دادن به موارد کیفی و غیر عینی

سیستم معانی و چگونگی تفسیر انسان

- رویکرد کیفی محقق که اساسا متاثر از روش شناسی تفسیری است. ضمن اصالت دادن به انسان به ارزیابی فهم و تفسیر انسان از محیط می پردازد. در این روش شناسی انسان بر اساس اراده و اختیار به محیط معنی می بخشد و بر اساس آن کنش را معنی می کند. در این راستا کنش یا معنای انسان مورد مطالعه و بررسی این رویکرد قرار می گیرد. به عبارت دیگر، محقق به دنبال ارائه یک تحلیل نظام مند از کنش اجتماعی با معنی از طریق مشاهده مستقیم رفتار در شرایط طبیعی می باشد

تحلیل نظام مند از کنش اجتماعی

- بنابراین در این رویکرد تمرکز محقق بر کنش اجتماعی معطوف به هدف است در رویکرد کیفی، جرم و بزهکاری به عنوان نوعی کنش اجتماعی معطوف به هدف مورد مطالعه قرار می گیرد. در این راستا لازم است که نظام معانی افراد درگیر با جرم و بزهکاری از طریق روش کیفی تحقیق نظیر مشاهده مشارکتی، مصاحبه عمیق، گروه مرکز و قوم نگاری کشف شود تا بتوان عناصر فعال در پدیده جرم و بزهکاری را شناسایی نمود.

کنش اجتماعی معطوف به هدف

- کنش اجتماعی با معنی بر اساس خصیصه های نظام معانی ابراز می گردد که چنانچه این خصیصه ها مشخص گردند، می توان نوع کنش و چگونگی انتشار آن را تعیین نمود. در واقع در ابراز **کنش، فهم و تفسیر انسان** از واقعیت اجتماعی نهفته است که در این راستا واقعیت اجتماعی نیز مورد ارزیابی ذهنی کنش گران قرار می گیرد.

مشاهده مشارکتی

- در روش مشاهده مشارکتی، پژوهشگر به گروه بزهکاران و مجرمین می پیوندند و مدت زمانی در دنیای اجتماعی آنها قرار می گیرد و ضبط نمودن تعامل مستمر آنها و ارتباط مستقیم با دنیای واقعیشان رفتار آنها را به عنوان یک پدیده و یا مورد طبیعه قرار می دهد. مشارکت در دنیای نمادین بزهکاران و مجرمین ثبت کنش های آنها که به طور طبیعی رخ می دهد، به اعتبار این روش افزوده است. **جذب و ادغام پژوهشگر در «دار و دسته های منحرف» و شناخت محیط پژوهش بسیار وقت گیر و پرهزینه است..**

- طبفه بندی انبوهی از اطلاعات غیر آماری جمع آوری شده و تصمیم گیری «افراد از ارزش» برای پالایش و اطمینان از عدم مداخله و «**قضاوت ارزشی**» پژوهشگر در گزینش اطلاعات از کاستی های این روش کیفی بر مطالعه و سنجش انحرافات اجتماعی است. با این حال این روش کیفی تحقیق می تواند در مطالعه گروه های کوچکی از منحرفین و دار دسته های بزهکار و مجرم و حوزه های جغرافیایی محدود نظیر یک مرکز بازپروری مفید باشد. باید توجه داشت که روش مشاهده مشارکتی شناسایی شده، جبران شود به علاوه استفاده از این روش ها، محقق را قادر می سازد تا به پالایش داده پردازد و با اطمینان بیشتری به تحلیل پدیده ها و روابط بین متغیرها دست یازد

مصاحبه عمیق

- هنگامی که هدف مطالعه اکتشاف و سوال تحقیقاتی مربوط به موضوعات برجسته در مورد انحرافات اجتماعی نظیر آشکار نمودن نظام معانی قاچاقچیان موادمخدر است، روش مصاحبه عمیق با کنشگران سودمند می باشد. در مصاحبه عمیق پژوهشگر مجرمین و بزهکاران مرد مطالعه و یا افراد دیگری که با مسائل مربوط به جرم و بزهکاری درگیر هستند (برای مثال کارکنان زندان ها و قضات و نیروی های انتظامی) را به سمت پرسش یا مساله کلی که می بایست کشف شود، هدایت می کند در مواردی که **هدف مطالعه توصیفی از رخدادهای مربوط به انحرافات اجتماعی و ساختارها یا فرایندهای یک رفتار انحرافی است** نیز می توان از روش **مصاحبه عمیق** در جمع آوری اطلاعات استفاده نمود (مارشال و روزمن، ۱۹۹۵)

- در مصاحبه عمیق، مصاحبه گر که قبلا در یک کارگاه آموزشی با اهداف مطالعه آشنا شده است، با تکیه بر چند موضوع کلی که محور های اصلی مصاحبه است، سعی در آشکار نمودن معانی ذهنی مصاحبه شونده در پژوهش دارد در موارد مربوط به جرم و بزهکاری مصاحبه عمیق ممکن است با مجرمین و بزهکاران، نخبگان و برنامه ریزان درگیر در مبارزه با جرایم و بزهکاری و پیشگیری از وقوع جرایم و بزه انجام گردد.

آشکار نمودن معانی ذهنی مصاحبه شونده

- در پژوهشی که تمرکز بر دست یابی به **نظام معانی** قاچاقیان مواد مخدر ، خانواده های قاچاقیان، ضابطین داد گستری و دادگاه های انقلاب و کارکنان زندان ها درباره تاثیر مجازات حبس های طولانی سنت و مجازات اعدام بر قاچاق مواد مخدر است، از **مصاحبه عمیق** استفاده می شود انتخاب این افراد با عنوان مصاحبه شوندهگان به دلیل درگیری آنها با موضوع مورد مطالعه است.

- قبل از انجام مصاحبه، مصاحبه کننده خودش را برای تعیین سوگیری های شخصی می آزماید و تمام عناصری را که به تعصبات و تمایلات شخصی مربوط می شوند، را کنار می گذارد و هدف این خودآزمایی، حذف کردن یا فاف نمودن پیش تصورات خویش است . با این حال در مصاحبه عمیق مصاحبه گر در طول جریان مصاحبه فعال بوده و با طرح سوالات مختلف پیرامون محورهای اصلی بحث فرایند مصاحبه را در جهت اهداف مطالعه هدایت می نماید.

سوگیری های شخصی

• برای انتخاب نمونه بر اساس روش های رایج تحقیقات کیفی، مصاحبه کنندگان با حضور در میدان تحقیق پس از انجام مطالعات مقدماتی و آشنایی با ساختار سازمانی و گروهی میدان تحقیق، اقدام به انتخاب نمونه می نماید، روش انتخاب نمونه معمولاً روش نمونه گیری سهمیه ای می باشد. در نمونه گیری سهمیه ای مصاحبه گر در انتخاب نمونه از آزادی عمل بیشتری برخوردار است. برای مثال در مطالعه تاثیر مجازات بر قاچاق مواد مخدر، مصاحبه گر پس از آشنایی با ساختار سازمانی زندان ها و اردوگاه های

نمونه گیری سهمیه ای

گروه مرکز

- **روش گروه مرکز یک بحث گروهی نیمه ساختاری است** که طی آن یک گروه بین ۶ تا ۱۰ نفر از افراد مشابهی که با یک موضوع مربوط به بزهکاری و جرم، نظیر اعتیاد به مواد مخدر، درگیر هستند و از پیش توسط پژوهشگر تعیین شده اند، به بحث و تبادل نظر گروهی می پردازند موضوع های مورد بحث در حوزه انحراف اجتماعی می تواند مواردی نظیر طلاق، اعتیاد، تاثیر رسانه ها و تولید جرم و «بزهکاری جوانان» باشد.

طلاق، اعتیاد، تاثیر رسانه ها و
تولید جرم و «بزهکاری جوانان

• روش گروه مرکز در واقع شکل کامل تر و گسترده تر و منظم مصاحبه عمیق است. گروه مرکز می تواند به مثابه یک روش تکمیلی و متممی در کنار دیگر روش ها مورد استفاده قرار گیرد. برای مثال، در مطالعه تاثیر رسانه های تصویری بر تولید جرم در بین جوانان می توان با روش گروه مرکز نظرات استفاده کنندگان از فیلم های جنایی را در یک بحث گروهی جمع آوری نموده و به همراه آن با روش «**تحلیل محتوا**» محتوای فیلم های جنایی را تحلیل نمود. مراحل انجام یک تحقیق گروه مرکز در مطالعه انحرافات اجتماعی نظیر اعتیاد به مواد مخدر به شرح زیر است:

مرحله اول - انتخاب مشارکت کنندگان

- در این مرحله افراد مشارکت کننده به عنوان گروه یا گروه های هدف به دقت انتخاب می شوند. این افراد باید با مساله مورد مطالعه درگیر بوده و با تجربیات لازم درباره موضوع مورد بحث را داشته باشد. برای مثال، موضوع اعتیاد مشارکت کنندگان می تواند معتادین و والدین آنها افراد متخصص در پیشگیری، درمان و مبارزه با اعتیاد و یا هر دو طیف متخلف و متخصص باشند، که البته بهترین گروه مشارکت کننده ترکیبی از هر دو گروه است.

هر دو طیف متخلف و متخصص

وجه اشتراک نظری

وحدت نظری نسبی

- اندازه گروه می بایست بین ۴ تا ۱۰ باشد که تعداد ۶ تا ۸ نفر مطلوب تر و مفیدتر است. زیرا تعداد اعضای گروه نباید به حدی زیادی باشد که هیچ وجه اشتراک نظری که مورد نظر محقق است نداشته باشد. وحدت نظری نسبی بین اعضای گروه مشارکت کننده شرط اولیه در روش گروه مرکز است زمان مورد نیاز برای انجام یک گروه مرکز نباید از دو ساعت تجاوز کند. در صورت نیاز می توان چند گروه مرکز دو ساحتی و از انواع نمونه گیری های تصادفی رایج در تحقیقات کمی پرهیز شود. برای مثال در انتخاب اعضای گروه مشارکت کننده در گروه مرکز مطالعه اعتیاد می بایست به افراد متخصص یا محققین حرفه ای متوسل شد که بیشترین اطلاعات و تجربیات را در موضوع مورد مطالعه داشته باشند.

مرحله دوم- انتخاب محیط

- گروه مرکز ها باید در یک محیط آرام و راحت انجام شود برای مثال، در مطالعه اعتیاد، معتادینی که به عنوان خود معرف به طور داوطلبانه به مراکز بهزیستی مراجعه می کنند، به مکان امنی نظیر غذاخوری سازمان دعوت می شوند و گروه مرکز ها در آنجا تشکیل می شود مشارکت کنندگان باید طوری بنشینند که یکدیگر را به وضوح ببینند و از این طریق با هم احساس صمیمیت نموده و با تعامل با یکدیگر در بحث گروه شرکت نمایند «**هدایت گر**» گروه می بایست با مشارکت کنندگان در محیط گروه مرکز حاضر و در صورت تفاوت زبانی با مشارکت کنندگان به زبان آنها سخن گفته و در هنگام ورود و خروج افراد با احترام به استقبال و بدرقه آنها پردازند و از آنها در محیط پذیرایی نماید.

مرحله سوم-یادداشت برداری تحلیل و گزارش نویسی از مباحثات افراد

- در این مرحله از تحقیق، هدایت گر می بایست به همه افراد اجازه صحبت بدهد و از صحبت بی مورد افراد جلوگیری نموده و به گونه ای رفتار نماید که همه افراد احساس کنند دارای اهمیت یکسانی برای هدایت گر هستند. بنابراین، فرد ماهری باید گروه را هدایت کند، داشتن علاقه و انگیزه، درک و اعتقاد جدی به انجام پژوهش، مهارت در جمع آوری داده های کیفی، آشنایی کامل با جامعه آماری (در مثال مطالعه اعتیاد، آشنایی با مساله اتیاد و معتادین) و افراد مورد مطالعه و مهارت در برنامه ریزی و پشتیبانی از شرایطی است که هدایت گر باید داشته باشد.

- در این مرحله از تحقیق نقش هدایت گر بسیار کلیدی است. در روش گروه مرکز، واژه محقق و پژوهشگر به مفهوم کمی گرایانه آن به کار نمی رود و به این فرد، هدایت گر یا راهگشای گروه گفته می شود که می تواند یکی از مشارکت کنندگان باشد که بحث را با محورهای از پیش تعیین شده جهت داده و از اختلال در آن جلوگیری کند.

محورهای از پیش تعیین شده

نقش های فرد هدایت گر در گروه مرکز به شرح زیر است:

- ۱- سازمان دهنده: مسئول هدایت برنامه ریزی و تولید سوالات گروه مرکز
- ۲- استخدام کننده مسئول دعوت از مشارکت کنندگان
- ۳- گرداننده مسئول هماهنگی و رهبری گروه
- ۴- تحلیل گر ف مسئول تحلیل مباحث و ایده ها در ضمن بحث گروهی گروه متمرکز
- ۵- گزارش گر: مسئول تقلیل داده ها و صورت بندی آنها برای مخاطبین گوناگون

مرحله چهارم - تعیین روایی و اعتبار و ارزیابی گزارش گر در روش گروه مرکز

- به منظور بالا بردن روایی ابزار مصاحبه گروهی در روش گروه مرکز ف محور های مصحبه را با توجه به مبانی نظری تحقیق و اهداف طرح طراحی می کند و به تایید چند نفر از داورانی که در زمینه موضوع مورد مطالعه تخصص دارند، می رسانند.

مرحله چهارم - تعیین روایی و اعتبار و ارزیابی گزارش گر در روش گروه مرکز

- از آن جا که در روش گروه مرکز تکرارپذیری یک مساله پیچیده است، اعتبار گزارش تحقیق و نتایج حاصل از مطالعه با تبعیت از سنت روش شناسی کیفی به این گونه آزمون می شود که مجری طرح می بایست گزارش نهایی را برای افراد مشارکت کننده در گروه مرکز ارسال داشته و توسط آنها مورد ارزیابی قرار دهد. در واقع باید این افراد تصدیق کنند که گزارش مذکور در برگیرنده اطلاعات و ایده هایی است که در گروه مرکز مورد تبادل نظر قرار گرفته اند. این نوع آزمون اعتبار را با «اعتبار پاسخ گو» می خوانند. ارزیابی گزارش، آخرین مرحله انجام یک تحقیق به روش گروه مرکز است.

تکرارپذیری

قوم نگاری

- مطالعه انحرافات اجتماعی با روش قوم نگاری کنش های بزهکاران و مجرمین را در یک فضا طبیعی و غیرآزمایشی به گونه ای مورد بررسی قرار می دهد که سوژه های مورد مطالعه از موقعیت تحقیق مطلع نبوده و تحت تاثیر موقعیت و شرایط حاکم و پژوهش نیستند. به عبارت دیگر هر پگاه پژوهشگر به بررسی کنش های انحرافی بزهکاران و مجرمین و مسائل و مووضعات آنها در یک محیط دست نخورده و دستکاری نشده اقدام کند. می توان ادعا نمود که یک مطالعه قوم نگارانه انجام داده است.

• اگر چه کاربرد روش قوم نگاری در ابتدا بیشتر معطوف به مطالع اقوام ابتدایی در رشته انسان شناسی فرهنگی بوده ولی در دهه های اخیر تحت تاثیر افول اکثر اقوام باتدایی ، این روش در حوزه های دیگر علوم اجتماعی نظیر جامعه شناسی انحرافات به کار گرفته شده و سازمان های اجتماعی نظیر سازمان زندان ها و اردوگاه های نگهداری بزهکاران و مجرمین با این روش مورد مطالعه قرار گرفته اند.

• برای مثال مکتب شیکاگو در نیمه اول قرن بیستم توسط پارک و برگس (۱۹۹۷) با روش قوم نگاری به مطالعه مجرمین خیابانی، گروه های روسپی و خرده فرهنگ های منحرفین و بزهکاران در شهر شیکاگو پرداختند. (لاسون و هیتون، ۱۹۹۲) مطالعه کنش های بزهکارانه و مجرمانه با روش قوم نگاری در رویکرد روش شناسی کیفی بررسی رفتارها و عملکرد های انسان به مثابه انعکاسی از معانی ذهنی وی می باشد.

رابرت ازرا پارک

- واحد مطالعه در قوم نگاری می تواند یک گروه کوچک از بزهکاران و مجرمین یک اردوگاه نگهداری مجرمین خاص (نظیر اردوگاه معتادین) و یا یک مرکز اصلاح و تربیت بزهکاران باشد. نمونه گیری قوم نگارانه یک نمونه گیری کیفی است و مبتنی بر یافتن مطلعین یا «**دروازه بانان**» است که حداکثر اطلاعات را در دست دارند یا از آنها با خبر هستند.

واحد مطالعه

• بنابراین در مطالعه کنش های بزهکارانه و مجرمانه علاوه بر بزهکاران و مجرمین ، خانواده های آنها و زنان آنان و مددکاران اجتماعی نیز می توانند به عنوان نمونه مورد مطالعه با روش نمونه گیری کیفی مبتنی بر سنت نمونه گیری کیفی انتخاب شوند. در جمع اوری اطلاعات قوم نگاران به تحلیل اسناد و مدارک پرداخته و بر این باورند که اسناد و مدارک نوشتاری، داده های کیفی و اجتماعی هستند که از اهمیت زیادی برخوردارند.. علاوه بر مطالعه اسناد، در روش قوم نگاری پژوهشگر با مشاهده مشارکتی با بزهکاران و مجرمین و مطلعین در تعامل و ارتباط متقابل با آنها قرار گرفته و دنیای نمادین و ذهنی آنها را به تصویر می کشد.

**خانواده های آنها و زنان آنان و
مددکاران اجتماعی**

بحث و نتیجه گیری

- مطالعات انحراف اجتماعی با روش های کیفی دارای **چارچوبی صوری، مشخص و قالب مند** مانند روش های کمی نظیر روش پیمایش نیست کمی گرایان انعطاف پذیری روش های کیفی را به عنوان شکنندگی و عدم انسجام روش های کیفی مطرح می کنند. در حالی که کیفی گرایان این انعطاف پذیری را به معنای وجود خلاقیت و ابتکارات تحقیق کیفی د نظر می گیرد و بر این باورند که قالب بندی صوری و خشک روش های کمی، عملاً پژوهش گر را هم به لحاظ نظری و هم به لحاظ روشی مقید و محدود می سازد و پژوهشگران کمی را وادار می کند تا به صورت کلیشه ای، مکانیکی و تکراری به تحقیق بپردازند.

- به طور کلی روش های کیفی در مطالعه بزهکاری و جرم از اعتبار بالا و روایی پایین برخوردارند، به این معنی که روش های کیفی معرف ها و شاخص های مناسب برای مطالعه انحراف اجتماعی دارند، ولی تکرار پذیری ندارند. از این رو هیدلانگ و همکارانش (۱۹۸۱) به منظور حصول به درجه اطمینان بیشتر از بررسی معتبر و پایا در موضوعات بزهکاری و جرم را به کارگیری روش هایی دانسته اند که دارای نقاط ضعف متفاوتی هستند و در عین حال نقاط قوت آنها نیز متفاوت است.

**بررسی
معتبر و پایا**

درجه اطمینان

• با وجود این که اکثر تحقیقات مربوط به بزهکاری و جرم با روش های مطرح در روش شناسی کمی انجام می گیرد، به نظر می رسد که طرح کاربرد روش های کیفی هر پژوهش های انحرافات اجتماعی برای جبران نقایص و محدودیت های روش های کمی مفید است و با به کارگیری این روش های کیفی همراه با روش های کمی نظیر پیمایش ها، می توان به اطلاعات و داده های معتبر و منسجمی رسید و روایی تحقیقات را افزایش داد به کارگیری مجموعه ای از روش های کیفی در کنار روش های کمی اعتماد به این مطلب را که نتایج تحقیقات بیشتر بازتابی از واقعیت هستند، افزایش یم دهد، با این حال در تفسیر اهمیت و معنی دار بودن یافته ها و اطلاعات

روایی تحقیقات